REKA BENTUK MUKAAN BANGUNAN AWAM KE ARAH PEMBENTUKAN SENI BINA BERCIRIKAN IDENTITI KEBANGSAAN MALAYSIA

ERNA NURALIA ZHARANI

Tesis ini dikemukakan
sebagai memenuhi syarat penganugerahan ijazah
Sarjana Senibina

Fakulti Alam Bina dan Ukur
Universiti Teknologi Malaysia

OGOS 2019

DEDIKASI

Saya ingin mendedikasikan tesis ini kepada keluarga saya, terutama sekali ibu dan ayah serta penyelia saya yang sentiasa mengajar untuk menuntut ilmu dan kesabaran dalam usaha mengecapi kejayaan.

PENGHARGAAN

Syukur dan alhamdulillah, di sepanjang penghasilan tesis ini, saya telah menemui dan berkongsi ilmu dengan pelbagai pihak, penyelidik, ahli akademik dan golongan profesional. Mereka telah banyak menyumbang kepada pemahaman saya mengenai kajian ini.

Saya juga ingin meluahkan penghargaan saya kepada penyelia saya, Dr Alice Sabrina Ali, di atas persahabatan, bimbingan, kritikan positif dan dorongan beliau sepanjang masa. Tanpa sokongan beliau yang berpanjangan, tesis ini tidak akan dapat disempurnakan sepertimana ia pada hari ini.

Di sini juga turut ingin meluahkan rasa terima kasih kepada pihak Fakulti Alam Bina kerana sentiasa membantu menyampaikan perihal informasi terkini serta urusan perihal universiti dan fakulti.

Tidak dilupai, untuk seluruh keluarga saya iaitu ayah saya, Zharani Ismail, ibu saya, Pn Hirana Abdul Jalil, dan adik-beradik yang tidak putus-putus memberi semangat dan sokongan di hari pertama sehinggalah ke hari ini. Terutama sekali semangat yang diberikan sewaktu saya menghadapi operasi kedua-dua belah mata. Sokongan dan bantuan mereka amat dihargai.

Akhir sekali, para sahabat dan teman seperjuangan yang turut saling memberi motivasi dan silaturrahim yang terbina di sepanjang pengajian. Terima kasih.

ABSTRAK

Identiti kebangsaan dalam seni bina penting bagi sesebuah negara membangun kerana secara tidak langsung melambangkan perpaduan bangsa, menanam rasa cinta dan bangga terhadap negara. Namun begitu, penerapan identiti kebangsaan pada pembangunan alam bina di Malaysia tidak diberikan perhatian sewajarnya oleh pihak terbabit. Ini telah menjadi isu utama sehingga terbinanya bangunan awam yang tidak mempunyai 'cita rasa kekitaan dan ciri setempat'. Pemasalahan ini ketara pada banyak tipologi bangunan awam dan kerajaan terutamanya pada bangunan akademik, iaitu institusi pengajian tinggi. Oleh itu, objektif kajian ini adalah untuk mengenal pasti dan menganalisis hubungan antara identiti kebangsaan dengan seni bina pendidikan tinggi. Tipologi seni bina pendidikan dipilih kerana institusi pendidikan tinggi melahirkan para cendikiawan yang mampu mengubah corak kehidupan dan mempengaruhi pembangunan sesebuah negara. Dengan yang demikian, kajian ini menggunakan pendekatan kualititatif dengan kaedah naratif menerusi paradigma interpretasi untuk memahami dan menganalisis reka bentuk mukaan bangunan tiga buah bangunan pentadbiran universiti awam di Malaysia, iaitu Universiti Kebangsaan Malaysia (UKM), Universiti Islam Antarabangsa (UIA) dan Universiti Sains Islam Malaysia (USIM). Analisis terhadap reka bentuk mukaan bangunan bagi tiga bangunan kajian kes ini adalah berdasarkan dua indikator utama, iaitu faktor tetap tempatan dan faktor dinamik tempatan. Dapatan kajian menunjukkan bahawa reka bentuk mukaan bangunan USIM dan UIA lebih bercirikan identiti kebangsaan berbanding dengan UKM kerana rupa bangunan pentadbiran UIA dan USIM memenuhi kriteria kedua-dua indikator utama tersebut. Ciri-ciri utama yang jelas nampak pada mukaan bangunan-bangunan tersebut dilihat menepati cita rasa budaya tempatan, memaparkan reka bentuk seni bina Islam, serta jalinan seni bina warisan tempatan dan penggunaan bahan binaan tempatan bagi reka bentuk rupa bangunan yang bersesuaian dengan kehendak iklim dan topografi setempat. Berdasarkan dapatan kajian ini, reka bentuk mukaan bangunan pendidikan tinggi awam dicadangkan untuk dijadikan rujukan pereka serta pihak berkuasa pada masa hadapan agar pelaksanaan identiti seni bina kebangsaan ini dapat diterapkan secara menyeluruh dan berkesan demi pembangunan alam bina yang lebih sekata di Malaysia.

ABSTRACT

National identity in architecture is vital for a developing country as it indirectly symbolises national unity, inculcating love and pride towards the nation. However, the implementation of national identity in the Malaysian built environment has been neglected by most parties involved. This has become a focal issue which has led to most public buildings not having a 'sense of belonging and 'sense of place'. This problem is apparent in many typologies of public and government buildings, especially in academic buildings namely at higher educational institutions. Therefore, the objective of this study is to identify and analyse the relationship between national identity and the architecture of higher education. The typology of educational architecture is chosen because higher educational institutions produce intellectuals who are able to transform the pattern of life and influence the development of a nation. Hence, this study utilizes a qualitative research approach using a narrative method through interpretivism paradigm to understand and analyse the façade design of three public university administrative buildings in Malaysia; Universiti Kebangsaan Malaysia (UKM), Universiti Islam Antarabangsa (UIA) and Universiti Sains Islam Malaysia (USIM). The analysis on the façade design of these three case studies is based on two key indicators which consist of fixed regional factor and dynamic regional factor. The finding shows that USIM and UIA façade designs have more national identity characteristics compared to UKM as the appearance of UIA and USIM administrative buildings fulfilled the criteria of the two key indicators. The main characteristics that are apparent to both appearances are due to the local culture approaches, design considerations in Islamic architecture, continuity in the architecture of regional heritage and local building materials that are mainly used on building façade designs to adapt climate and topography. Based on this finding, a higher education façade design is recommended for local designers and authorities as future reference for an extensive and effective implementation of architectural national identity in order to create a more unified architectural development in Malaysia.

KANDUNGAN

		TAJUK	HALAMAN
		PENGAKUAN	**i**
		DEDIKASI	**iii**
		PENGHARGAAN	**iv**
		ABSTRAK	**v**
		ABSTRACT	**vi**
		KANDUNGAN	**vii**
		SENARAI JADUAL	**xiii**
		SENARAI RAJAH	**xiv**
		SENARAI SINGKATAN	**xx**
		SENARAI LAMPIRAN	**xxi**
BAB	**1**	**PENGENALAN**	**1**
	1.1	Latar Belakang Kajian	1
	1.2	Persoalan dan Permasalahan	2
	1.3	Persoalan Kajian	5
	1.4	Objektif Kajian	5
	1.5	Bidang Kajian	6
	1.6	Kepentingan Kajian	6
	1.7	Struktur Kajian	8
	1.8	Rumusan	11
BAB	**2**	**KEPERLUAN DAN PERMASALAHAN SENI BINA IDENTITI KEBANGSAAN DI MALAYSIA**	**13**
	2.1	Pengenalan	13
	2.2	Definisi, Teori Dan Latar Belakang Pembentukan Identiti Dari Pandangan Sarjana	14
	2.3	Definisi Identiti	15
	2.4	Definisi Identiti Kebangsaan Dari Pandangan Sarjana	17

2.5 Kepentingan Dan Kaedah Untuk Menampilkan Identiti Kebangsaan Dalam Kehidupan Bermasyarakat Menerusi Alam Bina 19

2.6 Kategori Penampilan Seni Bina Identiti Kebangsaan Dan Kepentingannya 24

2.6.1 Penampilan Seni Bina Identiti Kebangsaan Untuk Keperluan Golongan Pemerintah 25

2.6.2 Penampilan Seni Bina Identiti Kebangsaan Untuk Keperluan Masyarakat 29

2.7 Isu Dan Persoalan Seni Bina Identiti Kebangsaan Di Malaysia 31

2.8 Pendekatan Dan Tipologi Identiti Seni Bina di Malaysia 33

2.9 Sejarah Perkembangan Dan Pencarian Identiti Seni Bina Kebangsaan Di Malaysia 34

2.10 Faktor Yang Membentuk Seni Bina Identiti Kebangsaan Dari Pandangan Sarjana Dan Perkaitannya Dengan Dasar Seni Bina Identiti Kebangsaan (DASIK) di Malaysia 41

2.10.1 Faktor Yang Membentuk Seni Bina Identiti Kebangsaan Dari Pandangan Sarjana 42

2.10.2 Definisi Faktor Tetap Tempatan Dan Faktor Dinamik Tempatan 47

2.10.3 Contoh Bangunan Dengan Pengaruh Faktor Tetap Tempatan 49

2.10.4 Contoh Bangunan Dengan Pengaruh Faktor Dinamik Tempatan 51

2.10.5 Perkaitan Antara Faktor Tetap Tempatan Dan Faktor Dinamik Tempatan Dengan DASIK 53

2.11 Visi Dan Kepentingan DASIK Dalam Pembentukan Identiti Seni Bina Kebangsaan 57

2.12 Ringkasan 58

BAB 3 MUKAAN SENI BINA PENDIDIKAN UNIVERSITI SEBAGAI PERANTARA DALAM MENYAMPAIKAN IDENTITI KEBANGSAAN 61

3.1 Pengenalan 61

3.2 Definisi Dan Fungsi Mukaan Seni Bina 62

3.3 Unsur-Unsur Seni Bina 65

3.3.1 Reka Bentuk 65

3.3.1.1 Tipologi Reka Bentuk 66

3.4 Reka Bentuk Seni Bina Sebagai Medium Menyampaikan Identtiti Kebangsaan 70

3.4.1 Unsur Reka Bentuk Bangunan Sebagai Lambang Identiti Kebangsaan 70

3.4.2 Prinsip Reka Bentuk Membentuk Gaya Rupa 72

3.5 Teori Yang Berkaitan Dengan Mukaan Bangunan Untuk Melambangkan Identiti Kebangsaan 79

3.5.1 Teori Gaya Rupa 80

3.5.1 Teori Perkadaran 88

3.5.2 Teori Fungsi 89

3.5.3 Teori Organik 89

3.5.4 Teori Komunikasi 90

3.6 Rumusan 94

3.7 Seni Bina Pendidikan (Universiti) 95

3.7.1 Definisi Seni Bina Pendidikan (Universiti) 95

3.7.2 Tipologi Seni Bina Pendidikan (Universiti) 96

3.8 Jenis Bangunan Yang Membentuk Seni Bina Universiti 98

3.9 Ciri-Ciri dan Unsur Yang Membentuk Seni Bina Pentadbiran Universiti 100

3.9.1 Rumusan 102

3.10 Hubung Kait Ciri-ciri Mukaan Seni Bina Pentadbiran Universiti Dengan Identiti Kebangsaan 102

3.11 Rumusan 109

BAB 4 MUKAAN BANGUNAN PENDIDIKAN (UNIVERSITI) DI PERINGKAT GLOBAL DAN PENAMPILAN IDENTITI KEBANGSAAN 111

4.1 Pengenalan 111

4.2 Mukaan Seni Bina Pendidikan Di Peringkat Global (Skala dan Perkadaran, Gaya Reka Bentuk, Dan Fungsi Mukaan Dalam Menampilkan Identiti Kebangsaan) 111

4.2.1 Pusat Kesenian Wexner di Ohio 111

		4.2.2 Perpustakaan Negara Israel Di Universiti Hebrew, Jerusalem	116
	4.3	Ringkasan	120
BAB	**5**	**PERANAN DAN PERKEMBANGAN YAYASAN PENDIDIKAN TINGGI (UNIVERSITI) DI MALAYSIA**	**123**
	5.1	Pengenalan	123
	5.2	Definisi Dan Tipologi Yayasan Pendidikan Di Malaysia	123
	5.3	Aturan Sistem Pendidikan Dan Kurikulum Pengajian Tinggi Di Malaysia	126
		5.3.1 Definisi Yayasan Pengajian Tinggi Awam Dan Kurikulum	127
		5.3.2 Definisi Yayasan Pengajian Tinggi Swasta dan Kurikulum	129
	5.4	Kategori Yayasan Pengajian Tinggi di Malaysia	130
	5.5	Ringkasan	132
	5.6	Jurang Kajian	134
BAB	**6**	**METODOLOGI KAJIAN**	**141**
	6.1	Pengenalan	141
	6.2	Paradigma Kajian	143
		6.2.1 Paradigma Interpretasi	144
	6.3	Kaedah Kajian : Kajian Naratif (Cerita)	146
		6.3.1 Metodologi Kajian : Hermeneutik dan Kitaran Hermeneutik	150
		6.3.1.1 Indikator Untuk Membaca Reka Bentuk Mukaan Bangunan	152
		6.3.1.2 Indikator Untuk Mentafsir Teks dan Dokumen Berkaitan Pengaruh Reka Bentuk Identiti Kebangsaan.	155
	6.4	Kaedah Kajian: Kajian Kes	157
		6.4.1 Strategi : Kaedah Kajian Kes Pelbagai (*Multiple Case Study Method*)	157
		6.4.2 Justifikasi Pemilihan Kajian Kes	158
	6.5	Kaedah Pengumpulan Data	161

6.5.1 Kaedah Pengumpulan Data Untuk Mukaan Seni Bina Pentadbiran Universiti 161

6.5.1.1 Pemerhatian Terhadap Mukaan Seni Bina Pentadbiran Universiti 162

6.5.1.2 Dokumentasi Seni Bina Pentadbiran Universiti 163

6.5.1.3 Temu Duga Berkaitan Seni Bina Bangunan Pentadbiran (Universiti) 166

6.5.2 Dokumen Dan Polisi 167

6.6 Teknik Analisis Data 169

6.6.1.1 Fasa Pertama – Teknik Analisa Data Reka Bentuk Mukaan Bangunan Pentadbiran Universiti 171

6.6.1.2 Fasa Pertama – Teknik Analisa Data Dokumen & Transkrip Temu Duga 174

6.6.2 Fasa Kedua - Gabungan Data Reka Bentuk Mukaan Bangunan Pentadbiran Dan Faktor Tetap Serta Faktor Dinamik Tempatan 180

6.7 Kesimpulan 181

BAB 7 PENEMUAN 183

7.1 Pengenalan 183

7.2 Ciri-Ciri Reka Bentuk Bangunan Pentadbiran UKM (Indikator A) 184

7.2.1 Skala Dan Perkadaran Bangunan Pentadbiran UKM 184

7.2.2 Gaya Reka Bentuk Mukaan Bangunan Pentadbiran UKM 187

7.2.3 Fungsi Reka Bentuk Mukaan Bangunan Pentadbiran UKM 192

7.3 Ciri-Ciri Reka Bentuk Bangunan Pentadbiran UIA (Indikator A) 194

7.3.1 Skala Dan Perkadaran Bangunan Pentadbiran UIA 195

7.3.2 Gaya Reka Bentuk Fasad Bangunan Pentadbiran UIA 198

7.3.3 Fungsi Reka Bentuk Mukaan Bangunan Pentadbiran UIA 204

	7.4	Ciri-Ciri Reka Bentuk Bangunan Pentadbiran USIM (Indikator A)	206
		7.4.1 Skala Dan Perkadaran Bangunan	206
		7.4.2 Gaya Reka Bentuk Fasad Bangunan	210
		7.4.3 Fungsi Reka Bentuk Bangunan Pentadbiran USIM	215
	7.5	Kesimpulan	216
BAB	**8**	**PERBINCANGAN**	**219**
	8.1	Pengenalan	219
	8.2	Mukaan Seni Bina Bangunan Pentadbiran Dan Perkaitan Dengan Faktor Tetap Tempatan Dan Faktor Dinamik Tempatan	219
	8.3	Rumusan Jadual Pencerakinan Mukaan Bangunan Pentadbiran dengan Faktor Tetap dan Faktor Dinamik Bagi Melambangkan Identiti Kebangsaan.	223
BAB	**9**	**KESIMPULAN DAN CADANGAN**	**231**
	9.2	Pengetahuan Baru dari Kajian	233
	9.3	Sumbangan Kajian	234
	9.4	Cadangan Kajian Lanjutan	235
RUJUKAN			**237**
SENARAI PUBLIKASI			**307**

SENARAI JADUAL

NO. JADUAL	TAJUK	HALAMAN
Jadual 2.1	Pandangan sarjana ke atas faktor mempengaruhi pembentukan seni bina beridentiti kebangsaan.	42
Jadual 3.1	Tipologi fizikal rupa bentuk (Mohidin,2018; D.K Ching,2014).	67
Jadual 3.2	Tipologi organisasi reka bentuk (Mohidin, 2015)	69
Jadual 5.1	Jurang kajian	135
Jadual 6.1	Senarai kajian kes	158
Jadual 6.2	Justifikasi pemilihan kajian kes	159
Jadual 6.3	Dokumentasi terhadap bangunan pentadbiran universiti (UKM, UIA dan USIM)	164
Jadual 6.4	Sesi temu duga mengenai UKM, UIA dan USIM	166
Jadual 6.5	Senarai dokumen	168
Jadual 6.6	Teknik analisa mukaan bangunan pentadbiraan universiti awam	171
Jadual 6.7	Hubung kait ciri reka bentuk Bangunan Pentadbiran UIA dengan seni bina beridentiti kebangsaan DASIK (2017)	180
Jadual 8.1	Pencerakinan reka bentuk bangunan dan perkaitannya dengan Faktor Tetap dan Faktor Dinamik bagi melambangkan seni bina identiti kebangsaan	221

SENARAI RAJAH

NO. RAJAH	TAJUK	HALAMAN
Rajah 2.1	Empat kategori penampilan seni bina identiti kebangsaan (Levine; 2018; Shear,2018; Adam,2012; Ismail,2009)	24
Rajah 2.2	Gambaran seni bina dengan penampilan identiti subkebangsaan (Vale,2008)	25
Rajah 2.3	Contoh Bangunan PWTC di Kuala Lumpur melambangkan Rumah tradisional Melayu dan merupakan tempat perhimpunan parti politik UMNO. (Kosman,2007)	25
Rajah 2.4	Gambaran seni bina dengan penampilan identiti persendirian (Vale,2008)	26
Rajah 2.5	Contoh Bangunan Perdana Putrajaya lebih menggambarkan seni bina Islamik Timur Tengah dan Eropah inspirasi dari Perdana Menteri Malaysia , Tun Mahathir Mohamad.(Moser,2012)	27
Rajah 2.6	Gambaran seni bina dengan penampilan identiti suprakebangsaan (Vale,2008)	28
Rajah 2.7	Contoh bangunan adalah Menara Mesiniaga bersifat setempat dan mesra alam mendapat pengiktirahan anugerah Aga Khan pada tahun 1995. (Rasdi,2005)	28
Rajah 2.8	Gambaran seni bina dengan penampilan identiti penampilan (Vale,1992)	29
Rajah 2.9	Contoh bangunan Hotel Lantern di Kuala Lumpur mempunyai mukaan dining bernafas menggabungkan susunan batu-bata berrongga dan kemasan dari bahan kayu menggambarkan is sebuah binaan moden tropika yang berdaya maju. (Surat,2018)	30
Rajah 2.10	Bentuk muka bumi Malaysia (Abdullah & Hezri,2008)	47
Rajah 2.11	Bangunan Kanchanjunga Apartment (Correa,1987)	50
Rajah 2.12	Bangunan Kanchanjunga Apartment (Correa,1987)	50
Rajah 2.13	Keratan rentas Bangunan Persidangan Kebangsaan di Kuwait (Foley,2010)	51
Rajah 2.14	Bangunan Persidangan Kebangsaan di Kuwait (Foley,2010)	51

Rajah 2.15	Pembentukan Indikator Faktor Tetap dan Faktor Dinamik serta Perkaitannya dengan DASIK (DASIK,2017; Surat, 2012 ; Dittmer & Kim dll, 2000-2018)	56
Rajah 2.16	Taksonomi Pengukuran Taraf Seni bina Identiti Kebangsaan (Surat,2018)	58
Rajah 3.1	Gambaran rupa dan bentuk yang kemudian membentuk ruang dan kedalaman (D.K. Ching, 2014)	71
Rajah 3.2	Contoh bangunan adalah Taj Mahal Mausoleum Agra, Uttar Pradesh, India (D.K Ching, 2014; Rowland, Ingrid dan Howe, 1999;)	73
Rajah 3.3	Contoh bangunan adalah Chateau de Chaumont Saone-et-Loire, France (D.K. Ching dll, 2017)	73
Rajah 3.4	Contoh bangunan Chi Lin Buddhist Temple di Hong Kong. (D.K Ching, 2017)	74
Rajah 3.5	Contoh bangunan adalah Hearst Castle di California (D.K Ching, 2017)	74
Rajah 3.6	Contoh bangunan adalah Dresden Frauenkirche Deresden, Germany (kiri) dan Galleria Vittorio Emanuele II Milan, Italy (kanan) (D.K. Ching, 2014)	75
Rajah 3.7	Contoh bangunan adalah Bric III—Yugo-Zapadniy Okryg—Moscow (D.K Ching, 2014)	75
Rajah 3.8	Contoh bangunan adalah Saint Basil Cathedral di Rusia (D.K Ching, 2014; Schmidt, A. J.,1989)	76
Rajah 3.9	Contoh bangunan adalah Pagoda batu 16 tingkat di Chōshō-ji di Kamakura (D. K. Ching, 2017)	76
Rajah 3.10	Contoh bangunan KLCC di Kuala Lumpur (D. K. Ching, 2017)	77
Rajah 3.11	Contoh bangunan adalah Le Musee du luvre di Paris (D. K. Ching, 2017)	77
Rajah 3.12	Contoh bangunan Bauhaus di Germany yang menggunakan elemen warna dalam mengkontrakan pintu masuk dengan mewarnakan ia merah (D. K. Ching, 2017)	78
Rajah 3.13	Contoh bangunan Chi Lin Buddhist Temple di Hong Kong memberi keharmonian . (D.K. Ching, 2017)	78
Rajah 3.14	Contoh bangunan Muzium Negara yang memberi pendekatan seni bina 'revivalisme' diadaptasi dari Rumah Tradisi Melayu. (Mursib dan Rasdi ,2004)	81
Rajah 3.15	Hubung kait Revivalisme dengan faktor tetap dan dinamik tempatan	81

Rajah 3.16	Contoh bangunan Menara KLCC sebagai seni bina yang menonjolkan modenistik ekspresionisme (Rasdi,2005)	82
Rajah 3.17	Hubung kait modenistik ekspresionisme dengan faktor tetap dan dinamik tempatan	82
Rajah 3.18	Contoh bangunan Masjid Negara sebagai seni bina yang menonjolkan pendekatan metafora (Kosman,2007)	83
Rajah 3.19	Hubung kait metafora dengan faktor tetap dan dinamik tempatan	84
Rajah 3.20	Contoh bangunan Bangunan Podium Parlimen sebagai seni bina yang menonjolkan pendekatan fungsionalisme (Mohidin,2017)	85
Rajah 3.21	Hubung kait fungsionalisme dengan faktor tetap dan dinamik tempatan	85
Rajah 3.22	Contoh bangunan Rumah Peranginan *Sebana Cove* sebagai seni bina yang menonjolkan pendekatan regionalism primitif (Kosman,2007; Rasdi,2005)	86
Rajah 3.23	Hubung kait regionalisme dengan faktor tetap dan dinamik tempatan	87
Rajah 3.24	Hubung kait antara ciri-ciri mukaan seni bina bangunan pentadbiran Universiti dengan Identiti Kebangsaan (DASIK dan Kajian Ilmiah)	104
Rajah 4.1	Mukaan Reka Bentuk Pusat Kesenian Wexner di Ohio (Universiti Columbus di Ohio) yang direka oleh Peter Eisenman (Loschiavo, 2011; Eisenman, 2004)	112
Rajah 4.2	Pemandangan isometrik Bangunan Pusat Kesenian Wexner di Ohio menunjukkan pertembungan grid system yang membentuk ciri keunikan bangunan (Loschiavo, 2011; Eisenman, 2004)	112
Rajah 4.3	Pelan tapak bangunan Pusat Kesenian Wexner yang dibina pada tahun 1983 dan siap pada tahun 1989 (Loschiavo, 2011; Eisenman, 2004)	113
Rajah 4.4	Penghasilan mukaaan bangunan Pusat Wexner (Eisenman,2004; Loschiavo, 2011)	114
Rajah 4.5	Ruang dalaman struktur 'scaffolding' yang menjadi sumber motivasi dan inspirasi pelajar-pelajar seni (Eisenman,2004; Loschiavo, 2011)	115
Rajah 4.6	Menggambarkan peristiwa sempena pembukaan Universiti Hebrew yang dilihat sebagai peristiwa keramat bagi gerakan Zionis pada tahun 1925 (Dolev, 2001)	117

Rajah 4.7	Lokasi kedudukan Perpustakaan Negara dan Universiti Hebrew Israel (Dolev, 2000)	118
Rajah 4.8	Mukaan reka bentuk bangunan perpustakaan moden kampus *Mount Scopus* di Universiti Hebrew, Jerusalem di tahun 1960an (Dolev, 2000)	118
Rajah 4.9	Mukaan reka bentuk bangunan perpustakaan terbaru yang di reka oleh firma arkitek dari Swiss, Herzog & de Meuron yang dijangka siap pada tahun 2020. (Dolev, 2000) .	119
Rajah 5.1	Senarai institusi pengajian tinggi awam/ universiti awam di Malaysia berdasarkan kategori (Kementerian Pendidikan Malaysia ,2008; Kadir,2002)	128
Rajah 5.2	Senarai yayasan pendidikan tinggi awam di dalam kategori Universiti Penyelidikan. (Kementerian Pendidikan Malaysia,2008)	130
Rajah 5.3	Senarai yayasan pendidikan tinggi universiti komprehensif di Malaysia (Kementerian Pendidikan Malaysia,2008)	131
Rajah 5.4	Senarai yayasan pendidikan tinggi awam universiti tertumpu di Malaysia (Kementerian Pendidikan Malaysia, 2008)	132
Rajah 6.1	Rangka Kajian Penyelidikan	142
Rajah 6.2	Interpretasi sebagai satu cara penyelidikan (Burnett, dan Lingam, 2012)	145
Rajah 6.3	Indikator Untuk Membaca Mukaan Seni Bina Bangunan	154
Rajah 6.4	Indikator untuk membaca dan mentafsir dokumen, teks dan transkrip berkaitan dengan bangunan kajian kes	156
Rajah 6.5	Rangka kerja kajian lebih terperinci	170
Rajah 6.6	Sampel Temu Duga bersama Arkitek FAA yang mereka bentuk seni bina bangunan pentadbiran Universiti Islam Antarabangsa	177
Rajah 6.7	Fasa ketiga untuk proses pengekodan transkrip temu duga	178
Rajah 6.8	Langkah terakhir proses pengekodan transkrip sesi temu duga bangunan pentadbiran Universiti	179
Rajah 6.9	Hubung kait reka bentuk seni bina mukaan dan latar belakang bangunan dengan seni bina identiti kebangsaan yang merangkumi faktor tetap dan faktor dinamik tempatan.	181
Rajah 7.1	Pandangan atas kawasan kampus UKM (JPPUKM, 2016)	185

Rajah 7.2 Pandangan hadapan Bangunan pentadbiran UKM dan konteks sekeliling. (JPPUKM, 2016) 185

Rajah 7.3 Ukuran kelebaran dan ketinggian bangunan pentadbiran UKM yang diambil dari lukisan (JPPUKM, 2016). 185

Rajah 7.4 Skala dan Perkadaran: Pembacaan mukaanreka bentuk lapisan pertama dan kedua:- struktur binaan utama dan tambahan bangunan pentadbiran UKM (Malhis, 2004) 186

Rajah 7.5 Gaya Reka Bentuk: Pembacaan mukaanreka bentuk lapisan ketiga dan keempat:- unsur binaan utama dan tambahan bangunan pentadbiran UKM (Malhis, 2004) 187

Rajah 7.6 Gaya Reka Bentuk: Perincian bumbung dan dinding bangunan pentadbiran UKM (JPPUKM,2016) 188

Rajah 7.7 Gaya Reka Bentuk: Perincian lantai dan tapak bangunan bangunan pentadbiran UKM (JPPUKM,2016) 189

Rajah 7.8 Bangunan pentadbiran UKM pintu masuk utama (JPPUKM, 2016) 190

Rajah 7.9 Pandangan hadapan Bangunan pentadbiran UKM dari susur jalan utama (JPPUKM, 2016) 191

Rajah 7.10 Pandangan atas kawasan kampus UIA (Jabatan Seni Bina dan Rekabentuk Alam Sekitar UIA, 2017) 194

Rajah 7.11 Pandangan hadapan Bangunan pentadbiran UIA dan sebahagian bangunan sekitarnya. (Jabatan Seni Bina dan Rekabentuk Alam Sekitar UIA, 2017) 195

Rajah 7.12 Pandangan atas bangunan pentadbiran UIA di Gombak. (Jabatan Seni Bina dan Rekabentuk Alam Sekitar UIA, 2017) 196

Rajah 7.13 Ukuran kelebaran dan ketinggian bangunan pentadbiran UIAyang diambil dari lukisan '*as-built*' (Jabatan Seni Bina dan Rekabentuk Alam Sekitar UIA, 2017) 196

Rajah 7.14 Skala dan Perkadaran: Pembacaan mukaan reka bentuk lapisan pertama dan kedua:- struktur binaan utama dan tambahan bangunan pentadbiran UIA (Malhis, 2014) 197

Rajah 7.15 Gaya Reka Bentuk: Pembacaan mukaan reka bentuk lapisan ketiga dan keempat:- unsur binaan utama dan tambahan bangunan pentadbiran UIA (Malhis, 2014) 199

Rajah 7.16 menunjukkan dua stail bumbung pada bangunan pentadbiran (Arkitek FAA,2018; Jabatan Seni Bina dan Rekabentuk Alam Sekitar UIA, 2017) 200

Rajah 7.17	Unsur seni bina tingkap dan pintu anak tangga persis rumah tradisi Melayu (rujuk rajah 7.16). (Arkitek FA,2018; Jabatan Seni Bina dan Rekabentuk Alam Sekitar UIA, 2017)	201
Rajah 7.18	menunjukkan unsur seni bina tingkap dan pintu anak tangga rumah tradisi Melayu (sumber: http://rumahwarisanmelaka.com/, 2017)	202
Rajah 7.19	Komposisi elemen seni bina UIA (Jabatan Seni Bina dan Rekabentuk Alam Sekitar UIA, 2017)	202
Rajah 7.20	Pelan lokasi bangunan Pentadbiran USIM (JPKA USIM, 2017)	207
Rajah 7.21	Pandangan atas bangunan pentadbiran dan bangunan kampus lain yang terasing (JPKA USIM, 2017)	207
Rajah 7.22	Ukuran kelebaran dan ketinggian bangunan pentadbiran USIM yang diambil dari lukisan '*as-built*'(JPKA USIM, 2017)	208
Rajah 7.23	Skala dan Perkadaran: Pembacaan mukaanreka bentuk lapisan pertama dan kedua:- struktur binaan utama dan tambahan bangunan pentadbiran USIM (Shata, 2014)	209
Rajah 7.24	Gaya Reka Bentuk: Pembacaan mukaanreka bentuk lapisan ketiga dan keempat:- unsur binaan utama dan tambahan bangunan pentadbiran USIM (Malhis,2004)	211
Rajah 7.25	Gaya Reka Bentuk: Perincian bumbung bangunan pentadbiran USIM (Malhis,2004) (JPKA,2018)	213
Rajah 7.26	Gaya Reka Bentuk: Perincian dinding bangunan pentadbiran USIM (Malhis,2004) (JPKA USIM,2018)	213
Rajah 7.27	Gaya Reka Bentuk: Perincian tapak atau asas bangunan pentadbiran USIM (Malhis,2004) (JPKA USIM,2018)	214
Rajah 7.28	Gaya Reka Bentuk: Perincian kemasan *cornice* pada perimeter bumbung dan pada pembukaan dinding bangunan pentadbiran USIM (Malhis,2014) (JPKA,2018)	215

SENARAI ABREVIASI

DASIK	-	Dasar Seni bina Identiti Kebangsaan
GASIK	-	Garispanduan Seni bina Identiti Kebangsaan
MASIK	-	Sekretariat Seni bina Identiti Kebangsaan
FMSA	-	Persekutuan Tanah Melayu Persatuan Arkitek
IAM	-	Institusi Arkitek Malaysia
USIM	-	Universiti Sains Islam Malaysia
UTM	-	Universiti Teknologi Malaysia
UIA	-	Universiti Islam Antarabangsa
PAM	-	Persatuan Arkitek Malaysia
LAM	-	Lembaga Arkitek Malaysia
KPT	-	Kementerian Pendidikan Tinggi
NGO	-	Badan Bukan Kerajaan
MQA	-	Malaysia Qualification Agency
MQF	-	Malaysia Qualification Framework

SENARAI LAMPIRAN

LAMPIRAN	TAJUK	HALAMAN
Lampiran A	Dasar Seni Bina Identiti Kebangsaan Kerajaan Malaysia (2017)	253
Lampiran B	Fasa Pertama – Teknik Analisa Data Reka Bentuk Mukaan Bangunan Pentadbiran Universiti (Skala dan Perkadaran)	261
Lampiran C	Fasa Pertama – Teknik Analisa Data Reka Bentuk Mukaan Bangunan Pentadbiran Universiti (Gaya dan Fungsi Reka Bentuk)	262
Lampiran D	Fasa Pertama — Teknik Analisa Data Dokumen & Transkrip Temu Duga Mukaan Bangunan Pentadbiran UKM	267
Lampiran E	Fasa Pertama — Teknik Analisa Data Dokumen & Transkrip Temu Duga Mukaan Bangunan Pentadbiran UIA	276
Lampiran F	Fasa Pertama — Teknik Analisa Data Dokumen & Transkrip Temu Duga Mukaan Bangunan Pentadbiran USIM	288
Lampiran G	Petikan Latar Belakang Universiti Kebangsaan Malaysia (Laman Rasmi UKM, 2018)	299
Lampiran H	Petikan Latar Belakang Universiti Islam Antarabangsa Malaysia (Laman Rasmi UIA, 2018)	302
Lampiran I	Petikan Latar Belakang Universiti Sains Islam Malaysia (Laman Rasmi USIM, 2018)	304

BAB 1

PENGENALAN

1.1 Latar Belakang Kajian

Pembentukan identiti kebangsaan adalah penting bukan sahaja untuk mencerminkan kemajuan negara tetapi untuk melindungi hak yang sah politik badan pemerintah dan membentuk kesinambungan warisan sejarah menerusi suku kaum yang berbilang latar belakang budaya dan agama (Ismail,2018; Surat, 2012; Adam, 2012; Sokol, 2009; Kroger, 2007). Penampilan identiti kebangsaan ini berkait rapat dengan kehidupan manusia. Alam bina merupakan unsur yang sering diguna pakai sebagai lambang untuk menzahirkan identiti kebangsaan ini (Baper dan Hassan, 2010; Kosman, 2007; Rasdi ,2005). Ini disokong oleh Vale (2008) yang menyatakan bahawa hasil kerja seni bina merupakan lambang yang bermakna kerana ia adalah unsur budaya. Dalam hal ini, seni bina boleh menyatukan masyarakat dan memupuk sentimen kebangsaan serta perpaduan menerusi unsur dan prinsipnya yang berupaya menyampaikan mesej tertentu dalam bentuk 'lambang' kepada pengguna (Webster,2014; Uros,2003; Kowert,1996; Wednt,1994; Scruton.,1979).

Oleh kerana seni bina dilihat dan sering dirujuk sebagai perlambangan identiti kebangsaan, maka adalah penting untuk mewujudkan identiti kebangsaan dalam semua kumpulan kepelbagaian bangunan termasuklah bangunan awam dan kerajaan (Mohidin,2017). Kepelbagaian bangunan ini terdiri daripada yayasan pendidikan, perdagangan, keagamaan, kesihatan dan perumahan (Mohidin, 2018; Hussain,2015; Valeri, 2013; Vale,2008; Kosman,2007). Namun begitu, yayasan pendidikan dilihat penting untuk menggambarkan identiti kebangsaan kerana jika dilihat hubung kait keadaan Malaysia, yayasan pendidikan merupakan unsur penting dalam mewarnai sejarah kebangsaan, kerana ia adalah pusat kelahiran cendekiawan yang memperjuangkan semangat kebangsaan dimana berperanan mencetuskan harapan identiti kebangsaan untuk sesebuah negara (Kassim, dan Nawawi, 2018; Vale, 2008;

Shamsuddin dll, 2007; Brown, 2005) Justeru itu, penyelidikan ini menjuruskan kepada yayasan pendidikan yang diwakili oleh mukaan bangunan pentadbiran universiti awam yang dibina di zaman selepas penubuhan Malaysia (tahun 1960-2000). Ini kerana yayasan pendidikan merupakan unsur penting semasa zaman ini kerana ia banyak mempengaruhi corak pembentukan sosial masyarakat yang menyumbang kepada pembangunan masyarakat setempat (Dolev,2001; Kroger,2007). Dalam hal ini, sistem pendidikan telah memainkan peranan penting dalam melahirkan ramai sarjana tempatan yang berilmu (Kassim dan Nawawi, 2018; KPM, 2008). Justeru itu, pembangunan dan pencarian seni bina beridentiti kebangsaan ini dapat dilihat berlaku secara mendadak menerusi tempoh penubuhan Malaysia disepanjang tahun 1960an sehingga kini menerusi kewujudan banyak bangunan pendidikan awam di seluruh negara yang menjadi mercu tanda atau lambang kepada pembentukan identiti kebangsaan ini (Kassim dan Nawawi, 2018; Ismail, 2018; Mohidin, 2017; Kosman, 2007; Rasdi,2005; Dolev, 2001;).

1.2 Persoalan dan Permasalahan

Persoalan pembentukan dan permasalahan seni bina identiti kebangsaan bukan sahaja berlaku di peringkat awal penubuhan Malaysia (1963) tetapi masih lagi berterusan sehingga kini. Permasalahan pembentukan identiti seni bina kebangsaan ini menurut sarjana boleh dikenal pasti merangkumi dua perihal yang utama, iaitu dari segi pencarian dan penampilan identiti seni bina kebangsaan tersebut (Hussain,2015; Kosman,2007).

Daripada perihal pemasalahan pencarian identiti seni bina, persoalan ini timbul disebabkan oleh ketiadaan garis panduan yang menjurus berkenaan dengan kepentingan dan kaedah mewujudkan identiti kebangsaan pada seni bina bangunan tempatan. Berdasarkan kepada pandangan sarjana (Ismail, 2018; Mohidin, 2018; Surat, 2012; Bakar,2011; Rasdi, 2005; Kosman, 2007), tiada dasar atau panduan bagi seni bina berciri identiti kebangsaan yang menyeluruh, dihasilkan dan diiktiraf dalam mereka bentuk bangunan di Malaysia. Walaupun terdapat perdebatan mengenai persoalan seni bina identiti kebangsaan ini telah bermula semenjak awal penubuhan

persekutuan Tanah Melayu(1948) pada tahun 1950an oleh pertubuhan FMSA menerusi majalah PETA diikuti oleh PAM yang menggesa pencarian identiti kebangsaan melalui pelbagai medium sehinggalah kini, namun begitu, masih tiada suatu garis panduan atau polisi tetap yang dihasilkan (Surat ,2018; Mohidin, 2018; Rasdi, 2005). Walau bagaimanapun, pada tahun 2016 'Dasar Seni Bina Identiti Kebangsaan' (DASIK) telah digubal oleh LAM dengan kerjasama yayasan pendidikan tempatan yang bertujuan untuk dijadikan rujukan dan panduan kepada para arkitek , pereka , perancang dan pihak berkuasa. Dasar ini walau bagaimanapun masih di peringkat awalan dan belum diamalkan serta dikuat kuasakan sepenuhnya di peringkat kebangsaan (Mastor,2018; Ismail,2018; Mohidin; 2018; Hussain,2015).

Menerusi perihal ketiadaan dan kurang keprihatinan terhadap penampilan identiti berciri seni bina kebangsaan, sarjana menggariskan bahawa pemasalahan ini timbul disebabkan oleh tiga sebab yang utama (Ismail,2018; Hussain,2015; Ismail, 2009; Kosman, 2007; Rasdi, 2005). Pertama, pertelingkahan percampuran gaya seni bina luaran dan antarabangsa yang keterlaluan disebabkan oleh pemikiran pereka tempatan yang taksub dengan gaya antarabangsa tanpa memikirkan keperluan dan hubung kait setempat. Kedua, disebabkan oleh ketidak seimbangan pembangunan dalam negara yang mana menjurus kepada keperluan dan kepentingan politik atau ekonomi dimana seni bina dijadikan sebagai alat untuk menyampaikan fahaman politik dan kehendak pemimpin sehingga melahirkan seni bina yang berciri perlambangan dan pengkaryaan tanpa menitik beratkan harapan masyarakat setempat. Ketiga, perubahan corak hidup dan budaya masyarkat yang sangat pantas disebabkan oleh penemuan bahan dan keupayaan teknologi terkini sehingga menyebabkan pereka tempatan terperangkap dalam perihal penampilan seni bina secara luaran menumpu kepada ciri estetik sahaja.

Dalam erti kata lain, bangunan hanya berperanan untuk tujuan dekorasi sahaja tanpa mementingkan penggunaan peranan dari segi budaya dan ketiadaan sifat kedaerahan (regionalisme) (Mohidin, 2018). Bangunan yang dirujuk tiada ciri jiwa sezaman dan setempat (Surat,2018; Ismail, 2018; Surat,2012).

Berdasarkan kepada permasalahan yang diketengahkan di atas, perihal permasalahan pencarian dan penampilan identiti seni bina kebangsaan ini bukan sahaja merangkumi kepelbagaian bangunan tertentu tetapi melibatkan semua kumpulan bangunan iaitu perniagaan dan dagangan, yayasan pendidikan, bangunan kerajaan dan awam, perumahan, keagamaan, kesihatan dan kemudahan awam. Namun begitu, yayasan pendidikan terutamanya bangunan pendidikan tinggi turut terkesan dalam hal ini (Kassim dan Nawawi,2018; Ismail,2018). Menurut Kosman dan Ibrahim (2007), ketiadaan keprihatinan terhadap identiti dan ciri-ciri kebangsaan akan menyebabkan kelahiran seni bina pendidikan yang tidak menyenangkan dan ketidakselesaan bagi pengajaran dan pembelajaran. Selain itu, pentafsiran yang dibuat pada seni bina bangunan tidak memberi dorongan dan semangat kebangsaan dalam diri pelajar untuk mengenali pendekatan yang terbaik yang perlu diterapkan bagi membina pembangunan yang lebih berciri identiti kebangsaan tanpa perlu meniru seni bina luar yang kurang bersesuaian dengan hubung kait keadaan Malaysia (Kassim dan Nawawi,2018; Mohidin, 2018; Ismail, 2018; Hussain,2015; Surat,2012; Valeri, 2013; Kosman, 2007).

Menurut Shamsuddin dll (2007), kepentingan perancangan dan reka bentuk seni bina bangunan bangunan di kampus atau universiti adalah pertimbangan utama dalam mewujudkan persekitaran yang membantu kesejahteraan. Yayasan pendidikan penting kerana ia merupakan tempat kelahiran cendekiawan yang merobah corak negara di masa hadapan. Justeru itu, kesedaran terhadap identiti kebangsaan harus bermula di yayasan pendidikan menerusi penampilan seni binanya. Oleh itu, kajian mukaan bangunan di kampus iaitu pentadbiran bangunan sangat penting kerana pendekatan reka bentuk menyumbang kepada keseluruhan gambaran sebuah pendidikan, sementara menggambarkan nilai kebangsaan melalui seni bina (Kassim dan Nawawi,2018; Dolev,2001).

Pembentukan identiti negara dalam seni bina Malaysia harus diamalkan oleh arkitek, sarjana dan pemaju kerana kebimbangan perkembangan masa depan perlahan-lahan akan memudaratkan ciri-ciri sejati kita dan menjadi seni bina berciri eklektik. Secara amali, reka bentuk seni bina perlu mengambil kira sepenuhnya perihal persekitaran dalam menggerakkan pembangunan yang lebih berkesan kerana ia bukan

sahaja menggalakkan semangat kebangsaan tetapi juga memberi kesedaran penuh mengenai kepentingan hubungan kesejahteraan setempat, keserasian masyarakat dan pembangunan ekonomi pada masa hadapan (Surat,2018; Ismail, 2018; Fladmark,2015 Hussain,2015; Koeing, 2006; Tajuddin,2005).

1.3 Persoalan Kajian

Berdasarkan permasalahan di atas maka persoalan kajian digariskan.

1. Adakah bangunan pendidikan di Malaysia yang menjurus kepada pendidikan tinggi awam mencerminkan nilai identiti kebangsaan, pada penampilan reka bentuknya?
2. Jika ya, apakah pengaruh faktor tetap tempatan dan faktor dinamik tempatan yang mempengaruhi pembentukan identiti kebangsaan ini dan bagaimanakah identiti kebangsaan ini ditampilkan pada reka bentuknya terutama dari segi mukaan bangunan?
3. Apakah sumbangan kajian ini dan cadangan yang terbaik untuk melahirkan seni bina yayasan pendidikan tinggi awam yang menampilkan identiti seni bina kebangsaan pada mukaan bangunan di masa hadapan?

1.4 Objektif Kajian

Untuk menjawab persoalan di atas, kajian ini menjurus kepada tiga objektif yang utama:

(i) Kenal pasti hubungan seni bina yayasan pendidikan tinggi awam terhadap penampilan identiti kebangsaan di Malaysia.

(ii) Cerakin dan sintesis sebab-sebab yang mempengaruhi penampilan reka bentuk seni bina pendidikan tinggi awam di Malaysia serta keadaan reka bentuk mukaan yayasan tinggi awam.

(iii) Cadangan mereka bentuk penampilan mukaan yang terbaik untuk yayasan pendidikan tinggi awam di Malaysia di masa hadapan sebagai rujukan yang menampilkan ciri identiti kebangsaan.

1.5 Bidang Kajian

Bidang kajian ini tertumpu kepada yayasan pendidikan tinggi awam di Malaysia. Namun begitu setelah diteliti, dan berdasarkan kepada pandangan sarjana hanya bangunan pentadbiran utama di yayasan pendidikan tinggi awam yang akan dipilih. Ini kerana bangunan pentadbiran merupakan teras utama yang membentuk serta melambangkan mercu tanda utama kepada pembentukan sesebuah kampus di Malaysia (Mohidin, 2018; Ismail,2018). Justera itu, bidang yayasan pendidikan tinggi awam dalam kelompok universiti awam yang dibina dalam tempoh selepas penubuhan Malaysia (1963) mewakili tahun 1960an ke 2000an sahaja yang dipilih. Ini kerana tempoh selepas penubuhan Malaysia (1963) ini dilihat paling genting dalam pencarian seni bina identiti kebangsaan ini (Ismail,2018; Kassim dan Nawawi,2018; Hussain,2015;) (rujuk Bab 6 untuk justifikasi pemilihan kajian kes secara terperinci).

1.6 Kepentingan Kajian

Melalui bidang reka bentuk dan komunikasi, kajian ini penting kerana ia memberikan pemahaman yang jelas mengenai komunikasi secara bukan lisan yang mencadangkan pendekatan pelbagai ukuran untuk meneliti tahap kerumitan makna yang dilaburkan dalam bentuk terbina yang berkaitan dengan perihal budaya tertentu sebagai rujukan kepada gagasan hermeneutik. Kajian ini juga penting kepada para pereka, ahli teori sosial dan penyelidik, yang memerlukan secara analisa keseluruhan `tanda 'dan persekitaran yang dibina kerana ia menerangkan mereka keupayaan seni bina sebagai unsur budaya yang dapat menyampaikan berbilang lapisan mesej dan menjelaskan bagaimana masyarakat dilaksanakan makna dalam persekitaran alam bina.

Dalam bidang teori seni bina, penyelidikan ini merumuskan kaedah-kaedah baru bagi pendekatan reka bentuk dan kajian budaya yang menggabungkan pelbagai paradigma (interpretasi), metodologi (hermeneutika), kaedah kualitatif dan pendekatan teknik penjelasan (*narrative research*) untuk mengkaji hubungan antara persekitaran dan fahaman yang dibina. Penyelidikan ini memberikan pengetahuan

baru kepada bidang ini dengan menerajui kajian reka bentuk binaan sebagai hakikat zahir dan menyediakan cara baru mencerakin hasrat dan stail penaung dan pengguna bangunan.

Kajian ini masih bernilai untuk program akademik alam bina, di mana para pendidik reka bentuk boleh menggunakan rangka kerja pemikiran yang dibina ini untuk rujukan para arkitek di masa hadapan mengikut pelbagai tahap pemahaman dan bukan hanya membaca persekitaran alam bina sebagai sudut pandangan pemerhati tetapi juga memaparkan beberapa pertimbangan yang dimaksudkan oleh pereka dan pengguna bangunan tersebut.

Menerusi peraturan seni bina dan identiti kebangsaan, kajian ini dapat menyumbang bagi menguatkan pengetahuan tentang seni bina setempat dengan meghuraikan bangunan awam terutamanya yayasan pendidikan tinggi awam secara mendalam disebabkan oleh sifat reka bentuknya (contoh: mukaan luaran dan dalaman, susunan struktur dan keratan, kedudukan dan penetapan , ukuran perkadaran , pintu masuk dan pendekatan serta susunan ruang) melambangkan fahaman, amalan dan sistem kepercayaan penaung atau pemaju bangunan dan pengguna bangunan juga mencerminkan identiti kebangsaan negara.

Dalam kaitan sejarah seni bina dan pembangunan seni bina di Malaysia, kajian ini menyumbang kepada bidang ini dengan menyediakan penaskahan terperinci mengenai perkembangan persekitaran alam bina menjurus kepada sejarah pendidikan institusi pendidikan tinggi awam. Ini berguna bagi sejarawan dan penyelidik yang berminat dalam evolusi binaan bangunan pendidikan di Malaysia serta sejarah penubuhan negara kerana ia menaskahkan suasana pendidikan yang berkaitan dengan nilai identiti kebangsaan dalam masyarakat. Ia turut memberikan penjelasan mengenai pendekatan kepentingan nilai identiti kebangsaan di Malaysia untuk rujukan di masa hadapan.

1.7 Struktur Kajian

Secara keseluruhannya kajian ini terbahagi kepada bab yang utama:

Bab pertama merupakan pengenalan awal mengenai kajian dan merumuskan arah hala tuju kajian. Bab ini terdiri daripada latar belakang kajian, permasalahan, persoalan kajian, objektif kajian, skop kajian dan kepentingan kajian.

Bab kedua merupakan himpunan pengetahuan kajian ilmiah yang merungkai pengertian, keperluan dan kepentingan identiti kebangsaan dalam seni bina mengikut pandangan-pandangan sarjana-sarjana tempatan dan sejagat. Kajian ilmiah ini memberikan pemahaman yang mendalam mengenai kepentingan seni bina berciri identiti kebangsaan dapat melahirkan perpaduan dan memberi kesan yang mendalam pada penduduk, penaung serta kaitan dalam sesebuah negara. Justera itu, ia membawa kepada persoalan dan permasalahan keadaan senario di negara Malaysia yang semakin hilang hala tuju dalam pencarian membentuk seni bina berciri identiti kebangsaan. Bab ini turut mengaitkan sejarah latar belakang Malaysia dalam usaha memberi kesedaran mengenai identiti kebangsaan dalam alam bina. Kebimbangan ini berlanjutan apabila pembangunan alam bina di Malaysia membangun dengan sangat pantas sehingga terhasilnya polisi seni bina Identiti Kebangsaan yang dikenali sebagai DASIK (2017). DASIK dikaitkan dengan pandangan sarjana terdahulu mengenai faktor-faktor yang mempengaruhi seni bina identiti kebangsaan khususnya di Malaysia. Hasil kajian mendapati terdapat dua sebab utama yang mempengaruhi reka bentuk seni bina beridentiti kebangsaan iaitu faktor tetap tempatan dan faktor dinamik tempatan; merupakan indikasi kajian.

Bab ketiga mengupas tentang seni bina sebagai perantara penyampaian identiti kebangsaan yang menerangkan definisi seni bina, unsur-unsur seni bina dan prinsip seni bina yang mempengaruhi mukaan seni bina khususnya seni bina yang bercirikan identiti kebangsaan. Unsur dan prinsip seni bina ini akan dilihat dengan lebih terperinci menerusi teori-teori seni bina yang dikaitkan dengan identiti kebangsaan yang merangkumi teori gaya rupa, teori perkadaran, teori fungsi, teori organik dan teori komunikasi. Dalam memahami kajian mukaan seni bina bercirikan identiti kebangsaan, bab ini turut mengetengahkan definisi seni bina pendidikan tinggi dan

mengenal pasti ciri-ciri serta elemen seni bina pentadbiran universiti yang merupakan tipologi kajian kes (bangunan pentadbiran UKM, UIA dan USIM). Menerusi penghuraian tersebut, elemen atau unsur-unsur pada seni bina bangunan pentadbiran menitik beratkan seperti skala dan perkadaran reka bentuk (struktur binaan), gaya reka bentuk dan fungsi reka bentuk menjadi indikasi reka bentuk. Menurut sarjana (Mohidin,2017; Kassim dan Nawawi,2018; Shamsuddin dll, 2007), ini kerana bangunan pentadbiran merupakan komponen utama dalam pembentukan kampus. Ciri-ciri reka bentuk bangunan kemudiannya dikaitkan dengan indikasi identiti kebangsaan dari segi faktor tetap tempatan dan faktor dinamik tempatan. Di bab berikutnya akan melihat secara terperinci dua contoh seni bina bangunan pendidikan di peringkat global yang melambangkan bangunan tersebut sebagai identiti kebangsaan masyarakat mereka bagi membantu pemahaman lebih mendalam untuk kajian ini.

Bab keempat merupakan bab yang membentangkan dua seni bina bangunan iaitu Pusat Kesenian Wexner dan Perpustakaan Negara Israel yang mempunyai perlambangan ciri-ciri identiti kebangsaan bagi negara mereka. Kajian di bab ini akan merungkai ciri-ciri seni bina dari segi skala dan perkadaran, gaya reka bentuk dan fungsi reka bentuk seni bina dan dihubung kaitkan dengan faktor identiti kebangsaan yang mempengaruhi pembentukkannya. Kajian mendapati Pusat Kesenian Wexner lebih menumpukan faktor tetap tempatan dalam pembentukkan seni bina identiti kebangsaan manakala Perpustakaan Negara Israel lebih tertumpu kepada faktor dinamik tempatan dalam penghasilan reka bentuknya. Hasil kajian mendapati budaya dan masyarakat banyak memainkan peranan dalam pengolahan dan penghasilan reka bentuk seni bina berciri identiti kebangsaan.

Bab kelima memberi penerangan yang lebih terperinci ke atas yayasan-yayasan pendidikan tinggi di Malaysia dari segi definisi, tipologi dan sistem aturan yang wujud dalam merealisasikan matlamat dan visi yayasan pendidikan mereka (universiti). Kajian ini penting dalam menghuraikan kategori yang terdapat pada yayasan pendidikan tinggi di Malaysia yang akan menjadi justifikasi kajian dalam pemilihan kajian kes. Selain itu, kajian ini turut mengenal pasti jurang keatas kajian-kajian sebelumnya mengenai bangunan atau yayasan pendidikan tinggi (universiti) yang akan mengukuhkan lagi keperluan dan kepentingan kajian ini.

Bab keenam memperkenalkan kaedah metodologi yang diguna pakai adalah siasatan naratif. Penggunaan teori Shata Malhis(2004) dan gaya rupa (Rasdi,2005) akan digunakan untuk membaca reka bentuk kajian kes, manakala data menerusi kajian ilmiah berkaitan dengan faktor-faktor yang membentuk identiti seni bina kebangsaan akan menggunakan kaedah hermeneutik. Bab ini turut memberi justifikasi keatas pemilihan tiga bangunan pentadbiran universiti di Malaysia. Proses pencerakinan akan dibuat hasil pengumpulan data-data yang disusun di bab 7 bagi menghasilkan perbincangan yang lebih berkesan di bab 8.

Bab ketujuh membentangkan penemuan data semasa menjalani kaedah metodologi. Penemuan yang dibuat, disusun teratur menerangkan maklumat-maklumat tersurat dan tersirat mengenai bangunan pentadbiran kajian kes iaitu latar belakang dan penubuhan universiti, matlamat visi dan misi universiti serta mengupas tiga ciri-ciri reka utama bentuk seni bina bangunan kajian kes iaitu skala dan perkadaran, gaya reka bentuk dan fungsi reka bentuk. Hasil penemuan kemudiannya dibawa ke Bab 8 untuk latihan pencerakinan data.

Bab kelapan membincangkan perkaitan antara ciri-ciri reka bentuk mukaan bangunan (tiga kajian kes) dengan faktor tetap tempatan dan faktor dinamik tempatan bagi melambagkan identiti kebangsaan. Bab ini penting kerana ia menerangkan ramuan yang berkesan ke atas pendekatan yang dilaksanakan dalam pembentukan reka bentuk mukaan bangunan sama ada melambangkan identiti seni bina kebangsaan atau tidak. Latihan analisa ini kemudiannya dikaitan dengan empat teras DASIK (2017) yang merangkumi dasar ciri-ciri seni bina identiti kebangsaan (Surat,2018) supaya cadangan pembentukannya dapat didokumentasikan.

Bab kesembilan adalah bab yang terakhir menerangkan kesimpulan dan cadangan terbaik menghasilkan seni bina berciri identiti kebangsaan supaya dapat dijadikan rujukan agar pembentukan seni bina di Malaysia lebih menepati ciri-ciri seni bina identiti kebangsaan dengan lebih berkesan di masa akan datang.

1.8 Rumusan

Seni bina yang bercirikan identiti kebangsaan merupakan pendekatan yang positif dalam melahirkan alam bina negara yang menepati ciri-ciri kaitan persekitaran selain menjaminkan perpaduan syumul di kalangan penduduknya. Kajian ini diharap dapat dimanfaatkan secara menyeluruh di kalangan golongan pereka, arkitek dan perancang agar seni bina yayasan pendidikan tinggi dibentuk menjadi satu lambang yang bernilai tinggi dan bermakna untuk tatapan masyarakat penduduknya mahupun tatapan masyarakat luar tanpa adanya seni bina 'belon' atau 'potong dan tampal'.

RUJUKAN

Abel, C. (2012). *Architecture and identity*. Routledge.

Abdullah, S. A., & Hezri, A. A. (2008). From forest landscape to agricultural landscape in the developing tropical country of Malaysia: pattern, process, and their significance on policy. *Environmental Management*, *42*(5), 907-917.

Abd Rahman, Mohd Faisal (2005) Aplikasi Reka Bentuk Berbantukan Komputer (Cad) Dalam Reka Bentuk Dalaman Ruang Pejabat Pada Era IT Di Malaysia. Masters thesis, Universiti Sains Malaysia.

Abd-Razak, M. Z., Che-Ani, A. I., Nawi, M. N. M., Tawil, N. M., & Yahaya, H. (2014). Students feedback in selected campus facilities: A case study of Universiti Kebangsaan Malaysia (UKM). Advances in Environmental Biology, 49-54.

Abd-Razak, M. Z., Utaberta, N., & Handryant, A. N. (2012). A study of students' perception on sustainability of campus design: A case study of four research universities campus in Malaysia. Research Journal of Environmental and Earth Sciences, 4(6), 646-657.

Abd-Razak, M. Z., Mustafa, N. K. F., Che-Ani, A. I., Abdullah, N. A. G., & Mohd-Nor, M. F. I. (2011). Campus sustainability: Student's perception on campus physical development planning in Malaysia. *Procedia Engineering*, *20*, 230-237.

Abu-Ghazzeh, T. M. (1999). Communicating behavioral research to campus design: Factors affecting the perception and use of outdoor spaces at the University of Jordan. Environment and behavior, 31(6), 764-804.

Adam, R. (2012). Identity and Identification: The Role of Architectural Identity in a Globalised World. *The Role of Place Identity in the Perception, Understanding, and Design of Built Environments*, *176*.

Alasuutari, P. (1997). Construction of Personality. *The narrative study of lives*, *5*(1).

Alexander, K. (2011). Building control and performance: As if people and the planet matter. Procedia Engineering, 20, 1-11.

Alhabhi, S. O., & Hakim, H. (2010). Dasar dan pelaksanaan sistem pendidikan kebangsaan. *Kertas kerja*.

Andrews, M., Squire, C., & Tamboukou, M. (Eds.). (2013). Doing narrative research. Sage.

Arefi, M., & Triantafillou, M. (2005). Reflections on the pedagogy of place in planning and urban design. *Journal of planning education and research*, *25*(1), 75-88.

Arkib Utusan, 2013. UKM dilantik Sekretariat Seni bina Kebangsaan. Artikel Penuh : http://ww1.utusan.com.my/utusan/Dalam_Negeri/20131019/dn_16/UKM-dilantik-Sekretariat-Seni bina-Kebangsaan#ixzz5LsXqizwD © Utusan Melayu (M) Bhd

Arnheim, Rudolf(1974). Art and Visual Perception: A Psychology of the Creative Eye, Universiti of California Press, Berkely, CA, USA, 1974.

Askari, A. H. (2009). Influence of building façade visual elements on its historical image: Case of Kuala Lumpur city, Malaysia. *Journal of Design and Built Environment*, *5*(1).

Bacon, E. N. (1974). *Design of cities*. London: Thames and Hudson.

Bakar, N. A. (2011). The Interplay of Islam Hadhari and the National Identity in Malaysia. 1-28.

Baper, S. Y., & Hassan, A. S. (2010). The influence of modernity on Kurdish architectural identity. *American Journal of Engineering and Applied Sciences*, *3*(1), 552-559.

Bayezid Ismail Choudhury and Peter Armstrong. (2006). Monument and Architecture in Shaping Bangladeshi National Identity. GBER Vol.8.No.3, 45-67

Bell, V. (Ed.). (1999). Performativity & Belonging (Vol. 16, No. 2). Sage.

Berlanda, T. (2014). Architectural Topographies: A Graphic Lexicon of How Buildings Touch the Ground. New York: Routledge. pg 5-6

Berman, S. (1999). Public buildings as public relations: Ideas about the theory & practice of strategic architectural communication. Public Relations Quarterly, 18-22.

Berg, B. L., & Lune, H. (2004). Qualitative Research Methods for the Social Sciences Pearson Boston.

Bernofsky, Susan (2004). “Friedrich Schleiermacher : On The Different Methods of Translating”. In Lawrence Venuti eds. The Translation Studies Reader. U.K : Routledge, 121-134.

Bevlin,Marjorie Elliot (1977). Design Through Discovery**.**New York, NY., USA; Holt, Rinehart and Winston

Birks, T., & Holford, M. (1972). Building the new universities (Vol. 1). David and Charles.

Black, A. (2011). "New Beauties": The Design of British Public Library Buildings in the 1960s. Library And Information Sciences, 71-111.

Blagojević, M. R. (1997). Basic Typology of Public Buildings Presented on the Examples In Belgrade in the Period of 1830-1900. Architecture and Civil Engineering Vol.1, 509 - 524.

Bloom, W. (1993). Personal identity, national identity and international relations (Vol. 9). Cambridge University Press.

Boucher, G. (2006). The politics of performativity: A critique of Judith Butler. *Parrhesia: a journal of critical philosophy*, *1*, 112-141.

Brown, G.K. (2005). Making Ethnic Citizens: The Politics and Practice of Education in Malaysia. Centre for Research on Inequality, Human Security and Ethnicity, Oxford Universiti. www.crise.ox.ac.uk/pubs/workingpaper23.pdf [Accessed 18 March 2008].

Bryman, A., & Becker, S. (2012). Research design.

Burnett, G., & Lingam, G. I. (2012). Postgraduate research in Pacific education: Interpretivism and other trends. Prospects, 42(2), 221-233.

Caniggia, G., & Maffei, G. L. (2001). Architectural composition and building typology: interpreting basic building (Vol. 176). Alinea Editrice.

Canizaro, Vincent,B. (2007). Architectural regionalism; collected writings on place, identity modernity,and tradition, Princeton Architectural Press USA.

Castel, Manuel (1997) . The Power of Identity, Blackwell Publishers Ltd

Castaldi, Basil (1969), Creative Planning Of Educational Facilities, Chicago, Rand McNally & Co.

Clark, R. H., & Pause, M. (2012). *Precedents in architecture: Analytic diagrams, formative ideas, and partis*. John Wiley & Sons.

Connelly, F. M., & Clandinin, D. J. (1990). Stories of experience and narrative inquiry. *Educational researcher*, *19*(5), 2-14.

Conway, H. & Roenisch, R. (2005). *Understanding Architecture*. 2nd Edition, Routledge.

Correa, Charles (Julai 25-27 ,1983) 'Article Quest For Identity, Regional Seminar by the Aga Khan Award for Architecture' , Universiti Teknologi Malaysia, Kementerian Kebudayaan , Belia dan Sukan, pg 28

Correa, Charles(1987) “Khan Uddin –Hassan , ‘Charles Correa’, A Mimar Book Asia Publications, pg 16

Coyne, R. (2015). Introducing hermeneutics to an architectural audience. Source: https://richardcoyne.com/2015/05/09/introducing-hermeneutics-to-an-architectural-audience/

Creswell, J. W. (2003). A framework for design. Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods approaches, 9-11.

Creswell, J. W., & Clark, V. L. P. (2017). *Designing and conducting mixed methods research*. Sage publications.

Crinson, M. (2003). Architecture and the End of Empire. Echoes and affinities with.

Crist, J. D., & Tanner, C. A. (2003). Interpretation/analysis methods in hermeneutic interpretive phenomenology. Nursing research, 52(3), 202-205.

Coaldrake, W. H. (2002). *Architecture and authority in Japan*. Routledge.

Coulson, J., Roberts, P., & Taylor, I. (2015). *University planning and architecture: The search for perfection*. Routledge.

Coulson, J., Roberts, P., & Taylor, I. (2017). University trends: Contemporary campus design. Routledge.

Curtis, W. (1985): The ancient in the Modern. In Rewal, R., Veret, J.L. and Sharma, R. (eds) Architecture in India, Electa Moniteur, Paris

Czumalo, V. (2012). Architecture And identity. Autoportret 1, 47-52

Darus, Z. M., Rashid, A. K. A., Hashim, N. A., Omar, Z., Saruwono, M., & Mohammad, N. (2009). Development of sustainable campus: Universiti Kebangsaan Malaysia planning and strategy. WSEAS Transaction on environment and development, 5(3), 273-282.

Debesay, J., Nåden, D., & Slettebø, Å. (2008). How do we close the hermeneutic circle? A Gadamerian approach to justification in interpretation in qualitative studies. *Nursing Inquiry*, *15*(1), 57-66.

Deng, Francis M. 1995. War of Visions: Conflict of Identities in the Sudan. Washington, DC: Brookings.

Derahim, N., Hashim, H. S., Ali, N., & Aziz, S. (2017). UKM sebagai kampus lestari: Tinjauan awal pengetahuan, kesedaran dan penglibatan pelajar dan kakitangan di Kampus UKM Bangi (The UKM as a sustainable campus: A preliminary inquiry into the knowledge, awareness, and participation of students and staff

in the Bangi campus). *Geografia-Malaysian Journal of Society and Space*, *8*(8).

Denzin, N. K. (2001). Interpretive interactionism (Vol. 16). Sage.

Dieckhoff, A., & Gutiérrez, N. (Eds.). (2001). Modern roots: studies of national identity. Ashgate Pub Limited.

D.K.Ching, F. (2003). *Fourt Edition Architectural Graphics* (Fourth Edi.). United Stages Of America: John Wiley&Sons,Inc.,New York.

D.K.Ching, F. (2009). *Architectural Graphics Fifth Edition* (Fifth Edit.). Canada: John Wiley&Sons,Inc.,Hoboken,New Jersey.

D.K.Ching, F.(2014). *Architecture: Form, space, and order*. John Wiley & Sons.

D.K. Ching, F., Jarzombek, M. M., & Prakash, V. (2017). *A global history of architecture*. John Wiley & Sons.

Dittmer, L., & Kim, S. S. (Eds.). (2018). *China's quest for national identity*. Cornell University Press.

Dolev, D. (2001). *Architecture and nationalist identity; the case of the architectural master plans for the Hebrew University in Jerusalem (1919-1974) and their connections with nationalist ideology* (Doctoral dissertation, University of London).

Dovey, K. (2009). *Becoming places: urbanism/architecture/identity/power*. Routledge.

Eisenman, Peter, and Peter Noever (2004). "Wexner Center for the Visual Arts." Peter Eisenman: Barfuss Auf Weiss Glü henden Mauern = Barefoot on White-hot Walls. Ostfildern-Ruit: Hatje Cantz. 116-19. Print.

Elleh, N. (2002). *Architecture and Nationalism at Abuja, Nigeria: A Study of the Ideologies of" Federal Character," 1975-1991* (Doctoral dissertation, Northwestern University).

Ericksen, T. H. (2002). Ethnicity and Nationalism. London: Pluto Press

Faimon, Peg and John Weigand . (2004).The Nature Of Design**.** Cincinnati, Ohio, USA; F&W Publications Inc.

Febriana S. B, (2015).Definisi Tipologi dan Morfologi Bangunan dalam Arsitektur

Fenton, S. (2007). 'Indifference towards national identity: what young adults think about being English and British', Nations and Nationalism, 13 (2): 321-339.

Fernandes, I. P. (2003). Building Brasilia: Modern Architecture and National Identity in brazil volume 1. Ann Arbor: UMI Film

Fladmark, J. M. (2015). Heritage and museums: Shaping national identity. Routledge.

Foley, S. (2010). Kuwait, Qatar, the UAE, Bahrain, and Oman. Guide to Islamist Movements, 2, 305.

Gergen, K. J., & Gergen, M. M. (1988). Narrative and the self as relationship. In *Advances in experimental social psychology*(Vol. 21, pp. 17-56). Academic Press.

Gibberd, Vernon (1988).Architecture Source Book. London, England; Quarto Publishing plc.

Golafshani, N. (2003). Understanding reliability and validity in qualitative research. The qualitative report, 8(4), 597-606.

Goodsell, C. T. (1988). The architecture of parliaments: legislative houses and political culture. British journal of political science, 18(3), 287-302.

Guba, E. G. and Lincoln, Y. S. 1994. "Competing paradigms in qualitative research". In Handbook of qualitative research, Edited by: Denzin, N. K. and Lincoln, Y. S. 105–117. London: Sage.

Gudmundsdottir, S. (2001). Narrative research on school practice. *Handbook of research on teaching*, *4*, 226-240.

Guibernau, M. (2004). Anthony D. Smith on nations and national identity : a critical assessment. Nation and Nationalism10(1/2), 125-141

Gulsah Koc, Marie Therese and Brian Christiansen (2016). Cultural Influences in Architecture. IGI Global, Chocolate Avenue, PA, USA. Pg 4.

Groat, L. N., & Wang, D. (2013). *Architectural research methods*. John Wiley & Sons.

Hagerty B.M. and Patusky K.L. (2003). 'Reconceptualising the nurse-patient relationship', Journal of Nursing Scholarship, 35(2): 145–150.

Hamdan, M. (2005). Can Climate Response Become The Essential Lingua Franca To Malay Architecture. International Seminar, Malay Architecture as Lingua Franca, 1-7.

Hao,Tao (1983) Commentary Discussion for Regional Seminar by the Aga Khan Award for architecture, Universiti teknologi Malaysia, Ministry of Cultural, Youth and sports.

Hao, Z. (2017). Traditional landscape and contemporary landscape architecture in China.

Hargittai, I., & Hargittai, M. (1994). *Symmetry: A unifying concept*. Shelter Publications, Inc.

Haron, H., & Mohamed, D. (2001). Pendekatan Pengoptimuman Dalam Penghasilan Objek Tiga Dimensi Daripada Lukisan Garisan Dua Dimensi. *Jurnal Teknologi, 34(C)Jun 2001*, *34*(C), 53–62.

Hayashi, T. (2004). Lasnamäe Track and Field Centre: Façade, MAJA, Estonian Architectural Review. *Retrieved 7 September 2010, from http://www. solness. ee/majaeng/index. php? gid= 60&id*, *323*.Herrick, J. H. (2009). Wexner Center for the Arts.

Heikkinen, H. L. (2002). Whatever is narrative research. Narrative research: Voices from teachers and philosophers, 13-25.

Hennink, M., Hutter, I., & Bailey, A. (2010). *Qualitative research methods*. Sage.

Hijjas Kasturi, (Julai 25-27 1983) Commentary Panel Discussion for Regional Seminar by the Aga Khan Award for Architecture , Universiti Teknologi Malaysia, Kementerian Kebudayaan , Belia dan Sukan, hlmn 22

Hopkins, O. (2014). *Architectural styles: A visual guide*. London: Laurence King Publishing.

Hua, Y., Oswald, A., & Yang, X. (2011). Effectiveness of daylighting design and occupant visual satisfaction in a LEED Gold laboratory building. *Building and Environment*, *46*(1), 54-64.

Hua, Y., Göçer, Ö., & Göçer, K. (2014). Spatial mapping of occupant satisfaction and indoor environment quality in a LEED platinum campus building. *Building and Environment*, *79*, 124-137.

Huntley, H. E. (2012). The divine proportion. Courier Corporation.

Hussain, N. H. (2015). *Thoughts on Malaysian Architecture Identity and Design Principles of* Malayan Architects Co-partnership (Doctoral dissertation, Universiti Teknologi Malaysia).

Imamoglu, Ç. (2000) Complexity, preference and familiarity: Architecture and non architecture Turkish students' assessments of traditional and modern house façades. Environmental Psychology 20 (1): 5–16.

Ishak, M. M. (2006). Tun Dr. Mahathirand the Notion of `Bangsa Malaysia'. Journal of International Studies , 50-76

Ismail, A. S. (2009). Frank Llyod Wright's Ideology towards The Formation of National Architectural Identity in Malaysia. Journal Alam Bina Jilid 15, No 1.

Ismail, A. S. (2018). Representation of National Identity in Malaysian State Mosque Built Form as a Socio-cultural Product. *International Journal of Built*

Environment and Sustainability, *5*(1).Jenkins, Richard. 1996. Social Identity. London: Routledge.

Ismail, M. Nazmi (2002). Kajian persekitaran di sebuah kolej universiti terhadap keselesaan aktiviti pengajaran dan pembelajaran (Doctoral dissertation, Kolej Universiti Teknologi Tun Hussein Onn).

Jamaludin, A. A. (2011). Energy performance of three residential college buildings in University of Malaya campus, Kuala Lumpur. *Journal of Design and Built Environment*, *9*(1).

Johnson, M. E. (2000). Heidegger and meaning: Implications for phenomenological research. *Nursing Philosophy*, *1*(2), 134-146.

Kadir, S. A. (2002). Perbandingan pembelajaran koperatif dan tradisional terhadap prestasi, atribusi pencapaian, konsep kendiri akademik dan hubungan sosial dalam pendidikan perakaunan. *Universiti Sains Malaysia: Tesis Sarjana Muda*.

Kassim, S. J., & Nawawi, N. M. (2018). Regionalism in University Buildings: Tectonics, Form and Criticality. In *Modernity, Nation and Urban-Architectural Form* (pp. 101-115). Palgrave Macmillan, Cham.

Keat, Chong Lim (Julai 25-27 1983) 'The International Context for South East Asian Architecture', Commentary Panel Discussion Regional Seminar by the Aga Khan Award for Architecture , Universiti Teknologi Malaysia, Kementerian Kebudayaan , Belia dan Sukan, pg 25

Kementerian Pendidikan Malaysia. (2008). *Education in Malaysia : A Journey To Excellence.* Kuala Lumpur: Ampang Press Sdn Bhd.

Kenyon, G. M., & Randall, W. L. (1997). *Restorying our lives: Personal growth through autobiographical reflection*. Greenwood Publishing Group.

Kibert, C. J. (2016). *Sustainable construction: green building design and delivery*. John Wiley & Sons.

Knirk, F. G. (1979). Designing productive learning environments. Educational Technology.

Koenig, N.(2006). Construction of National Identity and National Pride of Germans in the Intercultural. [online]. M.A.dissertation, Eastern Michigan Universiti [Accessed 25 February 2009]

Koolhaas, R. (2014, March 25). National identity in architecture. (A. Mckenzie, Interviewer)

Kosman, K. A., & Ibrahim, N. L. N. (2007). Identity Seni Bina Malaysia: Masalah dan Penyelesaiannya. Sari, 25, 279-290.

Kostof, Spiro (1991).The City Shaped: Urban Patterns and Meanings through History.London, England; Thames and Hudson Ltd.

Kowert, P., & Legro, J. (1996). Norms, identity, and their limits: a theoretical reprise. The culture of national security: Norms and identiti in world politics, 451-97.

Krier, L. (1998). *Architecture: Choice or fate*. Papadakis Publisher.

Kroger, J. (2007). Identity development: Adolescence through adulthood. Sage publications.

Laitin, David D. 1998. Identity in Formation. Ithaca, NY: Cornell University Press.

Lau, S. S., & Yang, F. (2009). Introducing healing gardens into a compact university campus: design natural space to create healthy and sustainable campuses. *Landscape Research*, *34*(1), 55-81.

Lee, J.W., and Hebert, Y.M. (2006). 'The Meaning of Being Canadian: A Comparison Between Youth of Immigrant and non-Immigrant Origins', Canadian Journal of Education, 29, (2): 497-520

Lee H. Nelson (2013). The Preservation of Historic Architecture. The US Government's Official Guidelines for Preserving Historic Homes. The Lyons Press.

Levine, R.(2018) Modern Architecture & Ideology : Modernism as a Political Tool in Sweden and the Soviet Union. Vol5, Issue 1. Article 6.

Li, N. S., Ahmad, H., & Jusoh, H. (2016). Aset Kampus sebagai tarikan edupelancongan UKM Kampus Bangi (Campus Asset as educational tourism attraction in UKM Bangi Campus). *Geografia-Malaysian Journal of Society and Space*, *12*(12).

Loo, Y. M. (2016). Architecture and Urban Form in Kuala Lumpur: Race and Chinese Spaces in a Postcolonial City. Routledge.

Loschiavo, M. W. (2011). Performance Architecture: A Center for the Performing Arts at the Ohio State University (Doctoral dissertation, Virginia Tech).

Mahgoub, Y. (2007). Architecture and the expression of cultural identity in Kuwait. The Journal of Architecture, 12(2), 165-182.

Malhis, Shatha (2004). Local identity of modern Amman–Jordan: a perceptual approach towards identifying an inter-subjective and shared architectural schemata. *Urban design international*, *9*(3), 119-131.

McAdams, D. P., & Janis, L. (2004). Narrative identity and narrative therapy. *The handbook of narrative and psychotherapy: Practice, theory, and research*, 159-173.

McFarland, A. L., Waliczek, T. M., & Zajicek, J. M. (2008). The relationship between student use of campus green spaces and perceptions of quality of life. *HortTechnology*, *18*(2), 232-238.

McLintock, A. H. (2009, April 22). ARCHITECTURE - PUBLIC BUILDINGS. Retrieved November 19, 2013, from An Encyclopaedia of New Zealand: http://www.TeAra.govt.nz/en/1966/architecture-public-buildings

Melayu, K. P. P. T. (1961). Laporan Penyata Rahman Talib 1960.

Mintzberg, H. (1993). *Structure in fives: Designing effective organizations*. Prentice-Hall, Inc.

Mitchell, George. (1978). *Architecture of the Islamic World.* London: Thames and Hudson. Sulistijowati, M. (1991). *Tipologi Arsitektur pada Rumah Kolonial Surabaya: Dengan Kasus Perumahan Plampitan dan Sekitarnya.*

Moen, T. (2006). Reflections on the narrative research approach. International Journal of Qualitative Methods, 5(4), 56-69.

Mohidin, H. H. B. (2015). *Pengaruh pemikiran pemimpin politik terhadap rekabentuk seni bina pentadbiran di Malaysia*(Doctoral dissertation, Universiti Teknologi Malaysia).

Mohidin, H. H. B., Ismail, A. S., Abdullah, A. M., & Mohamad, K. H. (2017). Contextual Responsive Designed Administrative Buildings in Malaysia. *Advanced Science Letters*, *23*(9), 8498-8504.

Mohidin, H. H. B., & Ismail, A. S. (2018). Malaysian Administrative Building Responsive Design Approach. *Asian Journal of Environment-Behaviour Studies*, *3*(10), 99-111.

Morse, S. J. and Nel, E. (1977). 'National Identity Among a Sample of Students At an Afrikaans Universiti in South Africa'. Social Dynamics. 3(1):35-44

Moser, S. (2010). Putrajaya: Malaysia's new federal administrative capital. Cities, 27(4), 285-297.

Moser, S. (2012). Circulating visions of 'High Islam': The adoption of fantasy Middle Eastern architecture in constructing Malaysian national identity. *Urban Studies*, *49*(13), 2913-2935.

Mursib, G., & Rasdi, M. T. H. M. (2016). *Regionalisme dalam seni bina Malaysia: era moden, pascamoden dan global*. Dewan Bahasa dan Pustaka.

Moughtin, C., Taner, O. C., & Tiesdell, S. (1995). Urban design ornament and decorated. *Department of Architecture and Planning University of Nottingham, Institute of Planning Studies*.

Nasir, A. R. M., Ani, A. C., Surat, M., & Tawil, N. M. (2011). Kecacatan Biasa Ruang Tandas Institusi Pengajian Tinggi: Analisis Keadaan Bangunan Menggunakan Matriks CSP1. Journal of Building Performance, 2(1).

Nesbitt, K. (1996). Theorizing a New Agenda for Architecture:: An Anthology of Architectural Theory 1965-1995. Princeton Architectural Press.

Ngiom.(2000). "80 years of architecture in Malaysia".Kuala Lumpur: PAM Publication

Nor, M. R. M. (2011). Sejarah dan perkembangan pendidikan Islam di Malaysia. *At-Ta'dib*, *6*(1).

Norain, A., & Kassim, U. (2018, November). A review on thermal comfort assessment factors for industrialised building system (IBS) residences. In *AIP Conference Proceedings* (Vol. 2030, No. 1, p. 020281). AIP Publishing.

Ocvirk et al. (2013). Art Fundamentals Theory And Practice Twelfth Ed., Mc Grow-Hill Companies,Inc.,1221 Avenue of The americas,New York, NY 10020.

Osborne, B. S. (2001). Landscapes, memory, monuments, and commemoration: Putting identity in its place. Canadian Ethnic Studies, 33(3), 39-77.

Patricia T., & Adler, D. (Eds.). (1979). New metric handbook (Vol. 18). Architectural Press.

Parid Wardi (1983) Commentary Discussion for Regional Seminar by the Aga Khan Award for architecture, Universiti teknologi Malaysia, Ministry of Cultural, Youth and sports

Pipan T. (2008). Building A Sense Of Nation.Architectural Association, School of Architecture, Landscape Urbanism, Contemporary Landscapes, 2007-2008.

Padovan, R. (1999). Proportion: Science, Philosophy. *Architecture*, 305-306.

Polkinghorne, D. E. (2005). Language and meaning: Data collection in qualitative research. *Journal of counseling psychology*, *52*(2), 137.

Ponterotto, J. G. (2005). Qualitative research in counseling psychology: A primer on research paradigms and philosophy of science. *Journal of counseling psychology*, *52*(2), 126.

Patton, M. Q. (1990). *Qualitative evaluation and research methods*. SAGE Publications, inc.

Psarra, S. (2009). *Architecture and Narrative: The formation of space and cultural meaning*. Routledge.

Punch, K. F. (2013). Introduction to social research: Quantitative and qualitative approaches. sage.

Ramakrishna, K. (2001). 'Transmogrifying'Malaya: The Impact of Sir Gerald Templer (1952-54). Journal of Southeast Asian Studies, 79-92.

Rasdi, M. T. H. M. (2005). *Malaysian architecture: Crisis within*. Utusan Publications.

Rashidah, M. (2014). Sense of belonging to the country: assessing patriotism, loyalty and national allegiance of Malaysian students abroad. Proceeding of the Social Sciences Research ICSSR, 561-572.

Razak, M. Z. A., Abdullah, N. A. G., Nor, M. F. I. M., Usman, I. M., & Che-Ani, A. I. (2011). Toward a sustainable campus: comparison of the physical development planning of research university campuses in Malaysia. *Journal of Sustainable Development*, *4*(4), 210.

Reichold, Klaus & Bernard Graf (2000). Buildings that Changed the World.London, England; Prestel Press.

Rowland, Ingrid D. and Thomas Noble Howe (1999).Vitruvius – Ten Books on Architecture. New York, USA; Cambridge Universiti Press.

Sarbin, T. R. (1986). The narrative as a root metaphor for psychology.

Salama, A. M. (2008). When good design intentions do not meet users expectations: Exploring Qatar University campus outdoor spaces. *ArchNet-IJAR: International Journal of Architectural Research*, *2*(2), 57-77.

Salama, A. M. (2009). Design Intentions And Users Responses: Assessing Outdoor Spaces of Qatar University Campus. Open House International, 34(1).

Salingaros, N. A. (1999). Architecture, patterns, and mathematics. *Nexus Network Journal*, *1*(1-2), 75-86.

Schatz, R., T.,Staub, E., and Lavine, H. (1999), 'On the Varieties of National Attachment: Blind versus Constructive Patriotism', Political Psychology, 20 (1): 151-174

Scheuer, C., Keoleian, G. A., & Reppe, P. (2003). Life cycle energy and environmental performance of a new university building: modeling challenges and design implications. Energy and buildings, 35(10), 1049-1064.

Schmidt, A. J. (1989). *The architecture and planning of classical Moscow: a cultural history* (Vol. 181). American Philosophical Society.

Schmidt, L. K. (2016). *Understanding hermeneutics*. Routledge.

Scognamiglio, A., & Røstvik, H. N. (2013). Photovoltaics and zero energy buildings: a new opportunity and challenge for design. Progress in Photovoltaics: Research and applications, 21(6), 1319-1336.

Schwartz, S. J. (2001). The evolution of Eriksonian and neo-Eriksonian identity theory and research: A review and integration. Identity: An International Journal of Theory and Research, 1, 7-58.

Scruton, R. (1979). The Aesthetics of Architecture, Methuen & Co. Ltd, London.

Scruton, R. (1979). The significance of common culture. Philosophy, 54(207), 51-70.

Sesana, M. M., Grecchi, M., Salvalai, G., & Rasica, C. (2016). Methodology of energy efficient building refurbishment: Application on two university campus-building case studies in Italy with engineering students. *Journal of Building Engineering*, *6*, 54-64.

Shafii, H., Wee, S. T., & Yassin, M. A. (2013). Kolej Kediaman Lestari [KKL] di Malaysia: Kajian awalan terhadap kesesuaian konsep. In *Prosiding Seminar Serantau Ke-2 Pengurusan Persekitaran di Alam Melayu* (pp. 6-7).

Shear, A. (2018). Identity and Meaning In Architecture. 1-36 (online). Available from: http://www.academia.edu/8376865/Identity_and_Meaning_in_Architecture

Shamsuddin, S., Sulaiman, A. B., Lamit, H., Omar, R., Aziz, N. A., & Noor, M. M. (2007). Kriteria Reka Bentuk Persekitaran Kampus Yang Kondusif Bagi Institusi Pengajian Tinggi Di Malaysia. *University Teknologi Malaysia (2007 (b)*.

Shadar, H., Orr, Z., & Maizel, Y. (2011). Contested homes: Professionalism, hegemony, and architecture in times of change. *Space and Culture*, *14*(3), 269-290.

Shamsuddin, S. (2011). *Townscape revisited: Unravelling the character of the historic townscape in Malaysia*. Penerbit UTM Press.

Singgih, E. P. (2000). Ruang berkumpul informal bagi warga kampus dengan kasus di Universitas Sebelas Maret Surakarta (Doctoral dissertation, Universitas Gadjah Mada).

Smith.A.D. (1991). National Identity. London: Penguin Group.

Sokol, J. T. (2009). Identity development throughout the lifetime: An examination of Eriksonian theory. *Graduate journal of counseling psychology*, *1*(2), 14.

Spector-Mersel, G. (2010). Narrative research: Time for a paradigm. *Narrative inquiry*, *20*(1), 204-224.

Squire, C. (2013). From experience-centred to socioculturally-oriented approaches to narrative. *Doing narrative research*, 47-71.

Squire, C., Andrews, M., & Tamboukou, M. (2013). Introduction: What is narrative research?. Sage.

Stinson, A. T. (2009). Natioonal Identity and Nation-Building in Post-Apartheid South Africa. Rhode Universiti.

Stagno, B. (2016). Tropical architecture: critical regionalism in the age of globalization. *Globalization*, *31*, 37

Strauss, A., & Corbin, J. (1998). *Basics of qualitative research techniques*. Thousand Oaks, CA: Sage publications.

Sudjic, D. (2011). The edifice complex: The architecture of power. Penguin UK.

Suharjanto, Gatot (2013) . Keterkaitan Tipologi Dengan Fungsi Dan Bentuk : Studi Kasus Bangunan Masjid.Vol 4, No.2. p. 975-982

Sulaiman, M. A. (2013). *Penilaian kualiti persekitaran dalaman (IEQ) bangunan akademik Institusi Pengajian Tinggi Awam (IPTA) Malaysia dalam konteks pengurusan fasiliti* (Doctoral dissertation, Universiti Tun Hussein Onn Malaysia).

Sullivan, L. H. & Manieri-Elia, M., (1996). *Louis Henry Sullivan*. Princeton Architectural Press.

Surat, M., Manan, R. A., & Tajuddin R. (2007). Krisis profesion seni bina: profesionalisme, etika & halatuju. Saahifah Global Resources.

Surat M.(2012). Identiti Seni bina Kebangsaan Melalui Pendekatan Seni bina Warisan Alam Melayu. Bengkel Garispanduan Identiti Seni bina Kebangsaan, anjuran Lembaga Arkitek Malaysia dan Universiti Kebangsaan Malaysia

Surat M., (2018). Cadangan taksonomi pengukuran taraf seni bina identiti kebangsaan malaysia. Jurnal Kejuruteraan (Journal of Engineering).

Ting, H. (2009). The Politic of National Identity in West Malaysia:Continued Mutation or Critical Transition? Southeast Asian Studies, Vol. 47, No. 1, 39-51.

Thornton, J. K. (2012). A cultural history of the Atlantic world, 1250-1820. Cambridge Universiti Press.

Trachtenberg, Marvin & Isabelle Hyman (1986).Architecture: From Prehistory to Postmodernism.The Netherlands; Harry N. Abrams, B.V.

Türkkahraman, M. (2012). The role of education in the societal development. *J. Educ. and Instructional Studies*, *2*(4), 38-42.

Uros, P. (September 2003). National and Supranational Identity in Context of European Integration and Globalization. DRUS. ISTRAZ. ZAGREB, God.4, 401-420.

Utaberta, N., Jalali, A., Johar, S., Surat, M., & Che-Ani, A. I. (2012). Building Facade Study in Lahijan City, Iran: The Impact of Facade's Visual Elements on Historical Image. *World Academy of Science, Engineering and Technology*, *67*(July), 701-706.

Utaberta, N., Surat, M., & Spalie, N. (2012). Isu dan Kepentingan Dokumentasi Serta Klasifikasi Dalam Kajian, Pendekatan dan Interpretasi Terhadap Seni Bina Islam Moden Di Nusantara. *Journal of Design+ Built*, *4*(1).

Unwin, S. (2010). *Twenty buildings every architect should understand*. Routledge.

Vale, L. J. (1999). Mediated monuments and national. The Journal of Architecture, 391-408

Vale, L. J. (2008). Architecture, power, and national identity. London ; New York, Routledge

Valeri, M. (2013). Identity Politics and Nation Building under Sultan Qaboos. Sectarian Politics in the Persian Gulf, 179-206.

Vitruvius, *The Ten Books on Architecture*, Dover Publicatons, New York, NY, 1960, p. 73

Webster, F. (2014). Theories of the information society. Routledge.

Wendt, A. 1994. "Collective Identity Formation and the International State." American Political Science Review 88:384–96.William Curtis, 1985. Regionalisme in Architecture. Session III. 73-77.

Wertsch, J. V. (1991). A sociocultural approach to socially shared cognition.

Wong, Wucius(1993). Principles of Form and Design. New York, NY, USA; John Wiley and Sons Inc.

Yaaman, N. Y., Tawil, N. M., & Ani, A. I. C. (2016). Rekabentuk Bangunan Dan Fasad Pembangunan Kampus Lestari Kolej Komuniti. *Journal of Design+ Built*, *9*.

Yasak, Zurina dan Yaacob, M. A. B. & Teknikal, F. P. Pengaruh Penginapan ke Atas Disiplin Pelajar Di Universiti Tun Hussein Onn Malaysia.

Yin, R. K. (2011). Applications of case study research. sage.

Yin, R. K. (2014). Case study research: Design and methods (5th ed.). Los Angeles, CA: Sage

Zakaria, A. (2012). *Teori-Teori Seni* (Edisi Pert.). Persatuan Penulis Budiman Malaysia.